

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Απαντήσεις των θεμάτων:

A) Δικό μας λοιπόν έργο, είπα εγώ, των ιδρυτών της πόλης είναι να αναγκάσουμε τις καλύτερες φύσεις να φθάσουν προς το μάθημα το οποίο και προηγουμένως υποστηρίξαμε ότι είναι το καλύτερο, και να δουν δηλ. το αγαθό και να ανεβούν εκείνη την ανηφορική οδό και όταν, αφού ανεβούν, δουν ικανοποιητικά, να μην επιτρέπεται σε αυτούς, αυτό που τώρα επιτρέπεται. Ποιο δηλαδή; Να παραμένουν εκεί, είπα εγώ και να μην θέλουν να κατεβούν κοντά σε εκείνους τους δεσμώτες και ούτε να συμμετέχουν στους κόπους εκείνων και στις τιμές, είτε είναι περισσότερο ανάξιες λόγου είτε σπουδαιότερες. Έπειτα είπε, θα αδικήσουμε αυτούς και θα τους αναγκάσουμε να δουν χειρότερα, ενώ μπορούν αυτοί να ζουν καλύτερα;

B1) Ο Πλάτωνας αναφέρεται σε εκείνους τους «πεπαιδευμένους» που δεν επιθυμούν και δεν επιδιώκουν τη συμμετοχή τους στην κοινωνικοπολιτική ζωή. Πρόκειται για ανθρώπους που η φιλοσοφία του βίου τους έχει ταυτιστεί με το «διατρίβειν Φν παιδεί&».

Πρέπει να επισημανθεί, ωστόσο, ότι δεν πρόκειται για αναφορά στη λεγόμενη δια βίου εκπαίδευση που είναι και η σύγχρονη εκπαιδευτική πρόταση, αλλά κυρίως στον ελιτισμό που επιδεικνύουν οι θεωρητικοί κάθε κλάδου γνώσης, οι οποίοι απέχοντας από τα κοινά ουσιαστικά πλήττουν την κοινωνία.

Στο σημείο αυτό ο Πλάτωνας συνεχίζει την «πραγματικότητα» της κοινωνίας που περιγράφει στην ιδεώδη Πολιτεία με την πραγματικότητα της εποχής του. Έμμεσα λοιπόν, στηλιτεύει την απραξία των συμπολιτών του, που είχαν τις ικανότητες με τη δράση τους να δώσουν ουσιώδες περιεχόμενο στην έννοια της δημοκρατίας, αλλά με την αποχή τους συνηγορούν στον εκφυλισμό της.

B.2) Ο Πλάτωνας στα έργα του χρησιμοποιεί πολλά παραμυθιακά στοιχεία, αποδίδοντας σε αυτά μία μοναδική λογοτεχνική διάσταση. Ο μύθος του σπηλαιού αποτελεί εκείνο το χαρακτηριστικό εκφραστικό μέσο που έχει καθορίσει την ποιότητα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

Με το απαρέμφατο «Πναβ?ναι» αναφέρεται στα αγαθά της παιδείας, η οποία επιτρέπει την πνευματική και ηθική ανάταση του ανθρώπου που ενδιατρίβει στα γράμματα. Δίνεται έτσι μια διάσταση του «καλοῦ καὶ γαθοῦ» πολίτη, ο οποίος αξιοποιώντας τα δεδομένα της αγωγής είναι δυνατό να χειριστεί δυσχερείς καταστάσεις της ζωής του, θεώμενος τον κόσμο των ιδεών.

Αντιθέτως, με το τελικό απαρέμφατο «καταβαίνειν» προβάλλεται το χρέος των φυλάκων, οι οποίοι, εφόσον έχουν καρπωθεί τα αγαθά της παιδείας και της φιλοσοφίας, οφείλουν να κατέβουν στο σπήλαιο, δηλαδή στην πρακτική πολιτική, για να ωφελήσουν την πόλη ολόκληρη με την γνώση και την αρετή τους.

Οι δεσμώτες, τέλος, αποτελούν τους απλούς πολίτες που, δέσμιοι των αισθήσεων τους και της απαιδευσίας τους, θεωρούν τις σκιάς του αισθητού κόσμου ως τη μόνη πραγματικότητα και διστάζουν να ανεβούν στο φως, που προσφέρουν οι ιδέες.

Ουσιαστικά μιλά όχι μόνο για το σύγχρονο προς την εποχή του άνθρωπο, αλλά για κάθε πολίτη ο οποίος στέκεται στην επιφάνεια των πραγμάτων, δεν κρίνει, δεν αμφιβάλλει, δεν αναρωτιέται.

Με τις αλληλογορικές αυτές λέξεις ο Πλάτωνας δίνει τη διάσταση των δύο κόσμων: «αισθητού» και «πραγματικού» (ο κόσμος των ιδεών), ενώ προβάλλει και το χρέος των πεπαιδευμένων (φιλοσόφων) για την άρση των πολιτών από την πλάνη της αμάθειας, στον κόσμο της λύτρωσης που παρέχει ο κόσμος των ιδεών.

B.3) σελ. 100 – 101 σχολ. βιβλίου: "Εφόσον λοιπόν το όλον στη θέση που του αρμόζει"

B.4) Πνάγκη → εξαναγκασμός, πειθαναγκαστικός
παιδεία → εκπαίδευση, παιδοτρίβη
βίη → βιολόγος, βιοϊατρική
πράττειν → έμπρακτο, πραγματογνώμονας
τιμὴν → εντιμότητα, επίτιμος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ.1. Μετάφραση

(Να) ξέρετε καλά, Αθηναίοι ότι πάρα πολύ διαφέρει η φήμη και η συκοφαντία. Διότι η φήμη δεν "επικοινωνεί" (σχετίζεται) με τη διαβολή, ενώ η διαβολή και η συκοφαντία είναι συγγενείς (έχουν συγγένεια). Και θα καθορίσω το καθένα απ' αυτά με σαφήνεια. Φήμη είναι, όταν το πλήθος (η πλειοψηφία) των πολιτών αυθόρμητα αναφέρει χωρίς καμιά πρόφαση κάποια πράξη, να έχει γίνει: ενώ συκοφαντία είναι, όταν ένας άνθρωπος αφού διατυπώσει κατηγορία σε όλες τις συγκεντρώσεις (εκκλησίες του δήμου) διαβάλλει κάποιον στη βουλή. Και στη φήμη θυσιαζουμε δημόσια σε θεό, ενώ τους συκοφάντες τους καταγγέλλουμε σαν κακούργους. Μη λοιπόν βάζεις μαζί τα καλύτερα με τα αισχρότερα.

Γ.2

διαφέρει: διαφέρω

διαβολή: διαβολά

προφάσεως: πρόφασιν

γεγεννημένην: γεγέννηται

πρῆξιν: πράξεις

εἰς: ἐν

Φμβαλὼν: φνέβαλες

Πάσαις: Πάσῃν

ποιούμεθα: ποιεῖσθε

σύναγε: συναγά

Γ.3.α

«Πι πλεστον διαφέρει φήμη και συκοφαντία»: δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση κρίσεως

«Παν το πλθος πρῆξιν»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονικοὑποθετική πρόταση επιθυμίας

«Παν προς τους πολλούςδιαβάλλῃ τινά»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονικοὑποθετική πρόταση επιθυμίας

Γ.3.β

διαβολή: αντικείμενο του ρήματος "κοινωνε"

Π: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα "Πστε"

Πδελφόν: κατηγορούμενο στις λέξεις "διαβολή" και "συκοφαντία"

Ππάσαις: κατηγορηματικός προσδιορισμός στη λέξη "Φκκλησίαις"